

Situació d'aprenentatge¹

Títol	Ens el creurem, Ausiàs March?
Curs (nivell educatiu)	Segon de batxillerat
Matèria/Àmbit ²	Literatura Catalana

¹ Les situacions d'aprenentatge són els escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, i a la qual cal donar resposta o sobre la qual s'ha d'intervenir. És en la seva resolució que l'alumnat assoleix les competències específiques. ([Decret 171/2022, de 20 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat. Article 7 \(Elements del currículum\), punt 1, apartat e\)](#))

² Agrupació de matèries que s'imparteixen de manera integrada.

DESCRIPCIÓ

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?³ Quin repte planteja?⁴

En l'expressió artística es valora l'originalitat i en determinats moments s'ha plantejat la qüestió de la necessitat de la sinceritat. En els manuals sobre la literatura catalana medieval s'afirma molt sovint que la poesia d'Ausiàs March presenta una proposta original i pròpia que té com a objectiu ser sincera en oposició a models de la poesia precedent.

El cas es concreta a partir de l'encàrrec a l'alumnat de comprovar aquestes dues afirmacions, originalitat i sinceritat, en l'obra poètica d'Ausiàs March.

La tasca de l'alumnat consistirà a dilucidar les qüestions que es deriven d'aquesta recerca, la qual cosa implica l'adquisició i ús d'un seguit de conceptes relatius a l'anàlisi de la poesia, la relació entre les propostes poètiques provençal, italiana (Petrarca) i d'Ausiàs March.

La situació finalitza amb dues activitats d'aplicació dels aprenentatges. La primera consisteix a redactar un text sobre l'actitud poètica de March i la seva relació amb el seu context. La segona és la comparació entre dos poemes, un de March i un altre d'un contemporani seu.

³ Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

⁴ Repte: tema d'interès plantejat per l'alumnat, observació d'un fenomen, polèmica o controvèrsia entorn d'un fet, informació que crida l'atenció a la ciutadania, problemàtica que afecta la societat o l'entorn de l'alumnat, pregunta sobre un element de la realitat, recerca a partir d'un element investigable, necessitat plantejada per un agent extern, dilema que cal comprendre, manifestació artística, etc.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques següents:

Competències específiques	<u>Matèria</u>
Competència 1. Llegir, interpretar i valorar clàssics de la literatura catalana atenent tant les relacions internes dels elements constitutius del gènere i les seves funcions en les obres, com les relacions externes de les obres amb el seu context de producció i la seva inscripció en la tradició cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura.	Literatura Catalana
Competència 2. Llegir de manera autònoma clàssics de la literatura catalana com a font de plaer i coneixement, compartir experiències de lectura i crear textos d'intenció literària, per construir la pròpia identitat lectora, gaudir de la dimensió social de la lectura i estimular la creativitat literària i artística.	Literatura Catalana
Competència 3. Establir vincles entre obres de diferents èpoques, contextos, gèneres i llenguatges artístics, reconeixent semblances i diferències en funció dels respectius contextos de producció i de la interrelació entre literatura i societat, per constatar l'existència d'universals temàtics i de vies formals recurrents al llarg de la història de la cultura.	Literatura Catalana

TRACTAMENT DELS TRES COMPONENTS TRANSVERSALS⁵ DE LES COMPETÈNCIES CLAU DEL BATXILLERAT

Els tres components transversals es treballen en diferents moments de la situació d'aprenentatge. En concret:

Aplicació integrada d'aprenentatges en la resolució de problemes: l'alumnat ha d'integrar els sabers treballats (mètrica, forma de la poesia dels trobadors, diferències entre el tractament de les dones estimades per trobadors, Petrarca i March) per tal d'analitzar la forma i el contingut dels diversos poemes presentats i d'altres que se li puguin presentar. [Activitats 9-12]

Gestió i comunicació de la informació: l'alumnat haurà d'identificar, analitzar, contrastar i combinar informacions provinents de fonts diferents (resum de mètrica, documents sobre la comparació del tractament de la dona en March, trobadors i Petrarca) per generar coneixement i per tal de produir un text de síntesi i valoració de les qüestions proposades. [Activitats 11, 12 i 14]

Pensament crític: l'alumnat haurà d'argumentar el seu posicionament sobre la postura de March envers les dones comparant-la amb exemples contemporanis (manipulació de les dones com a estratègia de relació, originalitat, sinceritat...). [Activitats 10 i 12]. Les activitats s'emmarquen dins l'ODS 5.

⁵ Components transversals de les competències clau: la resolució de problemes a partir de l'aplicació integrada de coneixements, la gestió i comunicació de la informació i el pensament crític.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ

Objectius d'aprenentatge⁶ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació⁷ Com sabem que ho han après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT ⁸
1. Llegir, interpretar i valorar la poesia de March i dels seus contemporanis a partir dels coneixements sobre la preceptiva del moment per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura. (CE1, Literatura Catalana)	1. Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el context sociohistòric i amb la tradició literària, utilitzant un metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres. (CA 1.1)
2. Llegir de manera autònoma poemes de March, mitjançant els coneixements sobre les opcions formals i temàtiques que s'atribueixen a March, per construir la pròpia identitat lectora, gaudir de la dimensió social de la lectura i estimular la creativitat literària i artística. (CE2, Literatura Catalana)	2. Elaborar una interpretació personal a partir de la lectura autònoma d'obres rellevants de la literatura universal, atenent aspectes temàtics, de gènere i subgènere, elements de l'estructura i l'estil, i valors ètics i estètics de les obres, i establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals. (CA 2.1) 3. Accedir a diverses manifestacions de la cultura literària en el marc d'un itinerari lector personal que enriqueixi, de manera conscient i sistemàtica, la identitat lectora pròpia, i compartir les experiències de lectura pròpies amb l'ajuda d'un metallenguatge específic. (CA 2.2)

⁶ Les competències específiques estan formulades de forma general i convé concretar-les per definir quins seran els aprenentatges que s'adquiriran amb la realització de la situació d'aprenentatge. Aquesta concreció ha de permetre formular unes competències pròpies de la situació d'aprenentatge que són l'equivalent dels objectius d'aprenentatge.

⁷ Els criteris d'avaluació es poden desplegar en indicadors. Un objectiu d'aprenentatge pot relacionar-se amb un, dos o més criteris d'avaluació.

⁸ El context ha d'incloure les condicions en què s'hauran d'evidenciar els aprenentatges.

Objectius d'aprenentatge⁶ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació⁷ Com sabem que ho han après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT ⁸
3. Establir vincles entre la visió de la dona de March i la de poetes contemporanis seus i actuals, reconeixent semblances i diferències en funció dels respectius contextos de producció i de la interrelació entre literatura i societat, per constatar l'existència d'universals temàtics i de vies formals recurrents al llarg de la història de la cultura. (CE3, Literatura Catalana)	4. Comparar dos textos literaris o un fragment literari i una obra artística argumentant oralment o per escrit els elements de semblança i contrast, tant pel que fa a aspectes temàtics i de contingut, com formals i expressius, atenent també els seus valors ètics i estètics. (CA 3.1) 5. Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal i que mostrin la implicació i la resposta personal com a lector o lectora, al voltant d'una qüestió que estableixi vincles argumentats entre els clàssics de la literatura catalana objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques d'ahir i d'avui, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics. (CA 3.2)

SABERS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

	Saber	<u>Matèria</u>
1	Anàlisi, contrast i valoració de textos i obres literàries en què s'expressin els sentiments i les percepcions íntimes des de la vivència personal, la introspecció a partir de la poesia lírica, la literatura testimonial i biogràfica (diaris, cartes, memòries, autobiografies, autoficció, etc.) i la narrativa existencial, sobretot dels personatges en crisi des de la inseguretat, la por, el ressentiment, l'ansietat, la neurosi, etc.	Literatura Catalana
2	Indagació sobre l'ésser humà i la naturalesa a partir de les emocions que generen (admiració, esglai i denúncia) i del gènere en què apareixen (poesia, narrativa, teatre i assaig).	Literatura Catalana
3	Anàlisi dels elements constitutius del gènere literari, com ara el punt de vista i el narrador, i de la seva relació amb el sentit de l'obra, el context de producció i la tradició literària, amb especial atenció als efectes dels seus recursos expressius en la recepció del lector.	Literatura Catalana
4	Utilització de la informació sociohistòrica, cultural i artística necessària per interpretar les obres i comprendre el lloc que ocupen en la tradició literària.	Literatura Catalana

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENENTATGE

Quines són les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar? Quins tipus d'agrupament realitzarem? Quins són els principals materials que necessitarem?, etc.

Es combina el treball individual amb el treball en grup per promoure l'aprenentatge entre iguals.

Caldrà disposar d'un document sobre la preceptiva dels trobadors.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE I D'AVALUACIÓ

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats inicials <i>Què en sabem?</i>	<p>1. Context i descripció de l'encàrrec. S'afirma en els manuals de literatura que Ausiàs March presenta una proposta original i pròpia i que s'esforça que creguem en la seva sinceritat. Quina mena de poesia es feia abans d'ell? Quines diferències hi ha entre la poesia anterior i la dels seus contemporanis i la de March? March argumenta que el canvi que ell proposa és la sinceritat. Com aconsegueix la sinceritat?</p> <p>2. Activitat d'idees prèvies (primer grups petits i després gran grup): cal presentar una solució a un dels casos següents:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>La meva veïna em diu que t'ha vist a tu, la meva parella, xerrant molt emocionat amb algú altre. Com em convences (parlant) que no hi ha res i que m'ets fidel.</i>- <i>Vols festejar amb algú que no té clar que tu n'estiguis tant com dius? Com argumentes que els teus sentiments són sincers.</i>- <i>Un amic teu et confessa que està profundament enamorat d'una companya de classe, però que ella no li fa ni cas. Vol que tu li diguis a la companya de classe que n'estàs molt i que si no et fa cas t'agafarà alguna cosa.</i> <p>Entre les respostes hi haurà segurament la comparació i l'exageració. Caldrà buscar en March aquests dos recursos.</p> <p>3. Repte: s'anticipa que hauran de treballar la poesia d'Ausiàs March per redactar un text en què hauran d'explicar, segons el que hagin treballat, per què s'ha considerat que March va ser original (entre altres coses per la seva recerca de la sinceritat) en el seu temps i com ho aconsegueix.</p>	1/2 hora
Activitats de desenvolupament <i>Aprenem nous sabers</i>	<p>4. Anàlisi d'un document sobre la preceptiva de la poesia dels trobadors. Preguntes sobre el text.</p> <p>5. Anàlisi de documents sobre el context històric i biogràfic d'Ausiàs March i relació amb altres poetes del seu moment (Andreu Febrer, Jordi de Sant Jordi, Petrarca, Dante...) i elaboració d'un eix cronològic on se situaran tots els poetes esmentats, altres poetes dels mateixos anys i altres manifestacions literàries i artístiques.</p> <p>6. Anàlisi d'un text que presenta les diferents visions de la dona en tres poetes contemporanis, a triar. Per consultar: Sobre Ausiàs March, Ausiàs March i les dones i Concepció amorosa.</p> <p>7. El mètode del comentari de text. Presentació de la rúbrica.</p>	2 hores

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
<p>Activitats d'estructuració <i>Què hem après?</i></p>	<p>8. Estructuració de coneixement: conceptes clau de preceptiva poètica, comentari de text (forma: mètrica, rima; contingut: estructura, tema...).</p> <p>9. Comentari de text.</p> <p>9.1 Comparació de les estructures del poema d'Ausiàs March <i>Així com cell qui en lo somni es delita</i> i del poema <i>Lo dous cossire</i> de Guillem de Cabestany. Comparació de la varietat lingüística de les dues.</p> <p>9.2 Figures retòriques en el poema de March. Les comparacions. Intenció de les comparacions, les situacions que se'ns plantegen.</p> <p>9.3 Determinació de l'estructura i el tema d'un poema de March a partir de les estrofes. Posada en comú.</p> <p>10. Preparació d'un debat sobre el tractament de la dona amb grups cooperatius per comparar els poemes que es trobaran a continuació. Cada membre del grup es reparteix un dels poemes. En grups d'experts llegeixen, analitzen i discuteixen quin tractament de la dona fa cada autor. A continuació, es retorna als grups base i es fa una comparació entre poemes. Finalment, es tria un portaveu i es realitza un debat amb tot el grup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sonet de Francesco Petrarca: "Volo con l'ali de'pensieri al cielo" (poema 362 del <i>Cançoner</i>, en la traducció de Miquel DescLOT, que conserva mètrica i rima). • Poema trobadoresc: "Can vei la lauzeta mover" de Bernat de Ventadorm • Poema d'Ausiàs March: "Així com cell qui en lo somni es delita" • Poema de Maria-Mercè Marçal: "Avui les fades i les bruixes s'estimen" 	<p>3 hores</p>
<p>Activitats d'aplicació <i>Apliquem el que hem après</i></p>	<p>11. Formació de grups de 3 o 4 alumnes. Buscar exemples de comparacions en la poesia de March i una imatge (pintura, dibuix..) que la pogués il·lustrar. Reflexió sobre si les situacions que ens proposa March resulten creïbles. Treballar en grups diferents poemes de March. Cada grup analitza un poema, busca una imatge per il·lustrar-lo i fa una exposició del poema determinant si les situacions que ens proposa March resulten creïbles.</p> <p>12. Cerca d'informació i redacció d'un text que respongui a la qüestió inicial: La poesia d'Ausiàs March presenta una proposta original i pròpia?</p> <p>13. Coavaluació dels textos dels companys i companyes a partir de la rúbrica.</p> <p>14. Revisió i millora dels textos per a l'entrega final, si cal cercant nova informació.</p> <p>15. Avaluació del o la docent. Rúbrica de valoració i reflexió de la situació d'aprenentatge.</p>	<p>4 hores</p>

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS⁹

La situació d'aprenentatge inclou un conjunt de mesures i suports per tal de facilitar l'aprenentatge a tot l'alumnat:

- Es facilita la col·laboració entre alumnes (petits grups) tant en la fase de desenvolupament com en la d'aplicació. L'alumnat té, doncs, la possibilitat de suport dels iguals a més de l'acció del docent.
- S'anticipen els continguts que s'han d'aprendre i se'n permet la reflexió per tal de facilitar el desenvolupament de les activitats següents.
- S'aclareixen les tasques concretes que cal dur a terme en cada activitat.

MESURES I SUPORTS ADDITIONALS¹⁰ O INTENSIUS¹¹

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu

⁹ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tots els alumnes. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als i les alumnes estratègies per minimitzar les barreres de l'entorn i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

¹⁰ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

¹¹ Les mesures i els suports intensius són específics per als i les alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.